

TAANI KARJÄÄRINÕUSTAMISSÜSTEEM JA SELLE REFORMI TULEMUSED

Osalesime 4. – 8. aprillil 2005 ACADEMIA programmi raames karjääriteenuste osutajate rahvusvahelises vahetuses Taanis. Programm oli suunatud kohustuslikust kooliharidusest vabatahtlikku haridusse üleminekuga seotud nõustamise tutvustamisele. Samuti saime üldisema ülevaate Taani haridus- ja karjäärinõustamissüsteemist ning tutvusime viimases läbiviidud reformi tulemustega. Lähetusel osales 16 inimest 9 Euroopa riigist ja programmi viis läbi CIRIUS.

Karjäärinõustamissüsteemi reform

Alates 1. augustist toimib Taanis uus karjäärinõustamissüsteem, mille uuendamise eesmärk oli muuta teenuste osutamine varasemast läbipaistvamaks, võimaldada neile parem ligipääs ja tagada kõrgem kvaliteet. Süsteem on suunatud peamiselt kuni 25-aastastele, kuid samuti täiskasvanutele nende üleminekul kõrgharidusse.

Reformi tulemusena on üle Taani loodud 46 noorte nõustamiskeskust, mis tegelevad kohustuslikust kooliharidusest vabatahtlikku haridusse üleminekuga seotud nõustamisega ja 7 regionaalset nõustamiskeskust, mis pakuvad teenuseid kõrgharidusse suundujatele.

Varasemast enam pööratakse tähelepanu erivajadustega noortele. Selleks töötab igas noorte nõustamiskeskuses spetsialist, kes vajadusel kaasab spetsialiste teistest valdkondadest (nt psühholooge, eripedagooge). Nõustamist vajavate noorte leidmiseks ja nendega kontakteerumiseks vahetatakse informatsiooni ning tehakse tihedat koostööd kohalike omavalitsustega. Nõustamiskeskuste spetsialistide poolt kasutatavasse andmebaasi laekub koheselt informatsioon, kui piirkonnas elab kuni 19-aastane noor, kes ei õpi ega ole hõivatud tööga. Järgmisena püüab nõustaja noorega kontakti saada ja edasi püütakse leida sobiv edasiõppimis- või töötamisvõimalus.

Suur osa nii noorte kui ka regionaalsete nõustamiskeskuste kliente saavad vajaliku informatsiooni ja toe kätte neile mõeldud internetiportaalidest, mille kasutamist meilegi tutvustati. Individuaalne töö toimub valdavalt nendega, kes ei saa erivajaduse tõttu koduleheküljelt tuge või vajavad põhjalikumat nõustamist.

Praktikute ja klientide arvamused uue süsteemi kohta

Vanas süsteemis poole kohaga õpetaja ning poole kohaga nõustajana töötanud töid välja vastakaid arvamusi. Enamik pidas meeldivaks seda, et on võimalik nõu pidada teiste oma eriala esindajatega. Probleemidena toodi välja, et õpilastega ei ole enam nii lihtne kontakti saada kui varem ning ka infot ja aega õpilaste põhjalikumaks tundmaõppimiseks on vähe. Samuti tunnevad mitmed endised õpetajad oma tööst puudust. Nooremad karjäärinõustajad pidasid uut süsteemi väga mugavaks, sest see jätab neile piisavalt aega ainult nõustamistööle keskendumiseks.

Õpilaste sõnutsi on see päris hea, kui nõustaja ei ole samal ajal õpetaja, kuna nii on teda kergem usaldada. Teisalt arvasid mõned õpilased, et nõustaja väljastpoolt kooli ei tunne neid piisavalt ja kohalike omavalitsuste alluvuses töötades püüavad neid mõjutada valikute tegemisel – Taanis on puudus tehnika ja täppisteaduste alade töötajatest ning üleküllus sotsiaal- ja humanitaarvaldkonna spetsialistidest. Suure probleemina toodi just gümnaasiumis välja see, et nõustaja on väga harva koolis ja tema jutule on raske pääseda.

Karjäärinõustajate ettevalmistus

Kui varem pakuti karjäärinõustajatele erinevaid lühikoolitusi oma oskuste parandamiseks, siis nüüd saab kuues kõrgharidust pakkuv asutus üle Taani õppida karjäärinõustamist ühtse programmi alusel. Programmi õppima astumise eelduseks on vähemalt 2-aastase kõrgharidusprogrammi eelnev läbimine ja 2-aastane töökogemus. Tegemist on täiskasvanukoolitusega võrdse programmiga, mis seega on õppijatele tasuline. Enamasti tasub õppimiskulud asutus, kus inimene töötab. Samas ei ole selle programmi läbimine karjäärinõustajana töötamiseks kohustuslik.

Programmi maht on võrdne kuus kuud kestvale täisajaga õppele. Programmi eesmärgiks on varustada nõustajat kõikide vanusegruppide nõustamiseks vajalike oskustega. Õpe koosneb kolmest moodulist:

1. Karjäärinõustamine ja nõustaja, kus seletatakse nõustamise ajalugu, filosoofiat, rolle, eetikat, nõustamisteooriaid ja metodoloogiat.
2. Karjäärinõustamine ja ühiskond – seletatakse globalisatsiooni mõju, tutvutakse tööturu seadustega, haridussüsteemi ja hariduspoliitikaga, tööd ja ettevõtlust puudutavate valdkondadega.
3. Üksikisiku karjäärinõustamine – erinevad sihtrühmad, inimese psühholoogiline ja sotsiaalne areng, õppimis- ja organisatsiooniteooriad.

Iga moodul lõppeb eksamiga. Õppe järgselt saavad lõpetanud karjäärinõustaja kvalifikatsiooni, lisades veel 3 moodulit näiteks hariduse või majanduse vallast võib omandada ka diplomi ja peale seda võib soovi korral jätkata magistriõppes.

Huvitavamad külastused

UU Roskilde ja UU Center Syd

Tutvumine noorte nõustamiskeskuste tööga osutus kõige huvitavamaks ja informatiivsemaks, kuna oli võimalik individuaalselt vestelda nõustajaga, kes tutvustas oma kooli, õpilasi ja töömeetodeid.

Fløng Produktionshøjskole

Tutvumine väljalangemisohus olevatele õpilastele mõeldud kooliga, kus formaalse kooliõpetuse asemel saab osaleda erinevates praktilise suunitlusega töörühmades. Väga huvitav kogemus sellest, kuidas “tavakoolist” väljalangenutele saab pakkuda tegutsemis- ja suhtlemisvõimalust ning seeläbi ka julgust ja tahtmist jälle kooli minna.

Daghøjskolen VERA

Täiskasvanutele ülikooli astumiseks või ka niisama eraettevõtluseks vajalike oskuste omandamiseks mõeldud “õhtukool” – täiskasvanukoolituse võimalused, mida Eestis peaaegu polegi.

Studievalg Sjælland

Regionaalse nõustamiskeskuse tegevus oli suunatud kõrgharidusse pürgijatele. Informatsiooni jagamist ja nõustamist viiakse läbi nii rühmadele koolides kui ka individuaalselt nõustamiskeskuses kohapeal. Peamiseks nõustamisvahendiks on läbimõeldud ja infomahukas internetiportaali.